

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

6

Številka: 610-01/13-11/ EPA 1456-VI
Ljubljana, 24. 10. 2013

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) sprejela

M n e n j e

**k Predlogu resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014 – 2017
(ReNPK14–17)**

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 8. seji 23. 10. 2013 obravnavala Predlog resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (ReNPK14-17), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Predlog resolucije je nastal na podlagi usklajevanja z različnimi deležniki s področja kulture, ki so sodelovali pri celoviti pripravi strokovnih podlag za oblikovanje dokumenta. Resolucija o Nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike in opredeljuje cilje ter prioritete na vseh področjih umetnosti in kulture, sledil naj bi trem temeljnim načelom kulturne politike: vrhunskost, raznovrstnost in dostopnost.

Komisija na podlagi razprave, v kateri so sodelovali predstavniki različnih združenj in organizacij ter posamezniki s področja kulture, ugotavlja, da kljub predhodni široko zasnovani javni obravnavi besedila nacionalnega programa ostaja še nekaj dilem in vprašanj, na katera nacionalni program ne odgovarja ali pa je odgovor pomanjkljiv.

Iz razprave in pripomb predstavnikov s področja kulture je bilo razbrati, da v dokumentu nista ustrezno opredeljena vloga in pomen radijskih in televizijskih programov posebnega pomena, ki so v javnem interesu ter katerih izdajateljica ni RTV Slovenija. To naj bi posredno pomenilo postopno ukinjanje lokalnih in regionalni radijskih in televizijskih programov posebnega pomena (neizvajanje zakonsko določene višine sredstev 3 odstotkov RTV prispevka).

Resolucija še vedno premalo pozornosti posveča slepim in slabovidnim ter osebam z drugimi invalidnostmi, ki potrebujejo bolj dosledno skrb za njihovo dostopanje do vsebin kulturne ponudbe. Oviranost ne pomeni okvare oz. pomanjkljivosti posameznika, temveč je posledica okolja, proizvodov in storitev, ki se ne prilagodijo različnim potrebam in zmožnostim vseh potencialnih uporabnikov prostora. O enakovredni obravnavi vseh uporabnikov kulturnih dobrin govori tudi Resolucija Sveta Evrope o dostopnosti kulturne infrastrukture in kulturnih dejavnosti za invalide iz l. 2003. Nujno je treba uvesti avdiodeskripcijo filmov in televizijskih oddaj ter gledaliških predstav (npr. opisovanje dogajanja na odru, scene, kostumov, gest, mimike itd.) za slepe in slabovidne, smiselno pa pojem "senzorna oviranost" nadomestiti z ustrežnejšimi izrazi (kot predlagano v nadaljevanju).

V resoluciji je premalo izpostavljen pomen raznovrstnosti slovenske glasbe oz. dokument nezadovoljivo poudarja celostni javni interes v ustvarjanju in poustvarjanju slovenske glasbe, žanrski raznolikosti javne glasbene produkcije, dostopnosti širši javnosti ter v ustvarjanju boljših pogojev za od javnih sredstev neodvisno ustvarjanje na trgu.

Komisija ugotavlja, da na področju arhitekture javna naročila po sistemu najnižje cene projektne dokumentacije (in izvedbe) uničujejo kakovost slovenskega naravnega in grajenega prostora, obenem pa v arhitekturni stroki spodbujajo nelojalno konkurenco.

Prav tako v nacionalnem programu področje oblikovanja ni umeščeno kot samostojna kulturna pršina oz. je napačno opredeljeno. Po predlogu programa v okviru kreativne industrije preči vsa področja kulture, kar velja tudi za druge kulturne dejavnosti. Poleg tega je področje kreativne industrije temeljno presečno področje kulture in gospodarstva, okolja, znanosti itd. Glede na to in da je oblikovalska stroka že desetletja strokovno in izobraževalno institucionalizirana mora biti v nacionalnem programu opredeljena kot samostojno področje.

* * *

Komisija podpira Predlog resolucije o nacionalnem programu za kulturo, vendar na podlagi razprave in pripomb predstavnikov s področja kulture ocenjuje, da je smiselno predlog v nadaljevanju postopka ustrezno dopolniti oziroma nadgraditi. Komisija je zato sprejela konkretne pripombe k besedilu predloga resolucije in matičnemu Odboru za kulturo predlaga, da jih povzame kot svoje amandmaje:

Poglavje KNJIGA

K ukrepom pri 1. cilju se doda naslednji ukrep:

"- večja podpora izdajanju knjig v tehnikah, dostopnih slepim, slabovidnim in ljudem z motnjami branja".

H kazalnikom pri 1. cilju se doda naslednji kazalnik:

"- število knjig, dostopnih slepim, slabovidnim in ljudem z motnjami branja".

K ukrepom pri 2. cilju se za drugo alinejo doda naslednji ukrep:

"- spodbujanje pretvorbe subvencioniranih knjig v formate, dostopne slepim, slabovidnim in ljudem z motnjami branja",.

Poglavje FILM IN AVDIOVIZUALNA DEJAVNOST

K ukrepom pri 1. cilju se za sedmo alinejo doda naslednji ukrep:

"- obvezna avdiodeskripcija filmov in televizijskih oddaj, sofinanciranih iz javnih sredstev,".

H kazalnikom pri 1. cilju se za osmo alinejo doda naslednji kazalnik:

"- število filmov in televizijskih oddaj, opremljenih z avdiodeskripcijo";.

K ukrepom pri 2. cilju se za peto alinejo doda naslednji ukrep:

"- obvezna avdiodeskripcija filmov in televizijskih oddaj, sofinanciranih iz javnih sredstev,".

K ukrepom pri 3. cilju se za tretjo alinejo doda naslednji ukrep:

"- spodbujanje produkcije filmov in televizijskih oddaj, opremljenih z avdiodeskripcijo za slepe in slabovidne."

Poglavje UPRIZORITVENE UMETNOSTI

Pri ukrepih pri 1. cilju se:

- pri drugem ukrepu številka "5" zamenja s "7";
- tretji ukrep se dopolni z naslednjim besedilom: **"če so za to izkazani programski ali ekonomski razlogi,"**,
- osmi ukrep se dopolni z naslednjim besedilom: **"pri čemer so producenti deležni tudi finančne spodbude"**,
- doda se naslednji ukrep: **"uvedba avdiodeskripcije gledaliških predstav."**
- pri drugem kazalniku se številka "5" zamenja s številko "7",
- za drugim kazalnikom se doda naslednji kazalnik: **"število predstav, opremljenih z avdiodeskripcijo za slepe in slabovidne";**
- v tretjem kazalniku se besedilo "NVO do I. 2017 povečanje vsaj za 10%" zamenja naslednjim besedilom **"NVO do I. 2017 povečanje vsaj na 10 odstotkov)".**

K ukrepom pri 1. cilju se doda naslednji ukrep:

"- sofinanciranje gostovanj slovenskih profesionalnih gledališč v manjših dvorinah po državi".

Poglavje GLASBENE UMETNOSTI

K ukrepom pri 1. cilju se za drugo alinejo doda naslednji ukrep:

"- zagotovitev programskih sredstev nacionalnim ansamblom za angažma kakovostnih dirigentov, solistov in umetniških sodelavcev kot investicija v dvig kakovosti produkcije in ansamblorov ter posledično povečanje obiska in boljše možnosti trženja,".

K ukrepom pri 1. cilju se za doda naslednji ukrep:

"- dostopnost informiranja o dogodkih glasbene umetnosti na spletu prek posebnih računalniških programov slepih in slabovidnih (Govorec ipd.)."

K ukrepom pri 3. cilju se za peto alinejo doda naslednji ukrep:

"- spodbujanje glasbene ustvarjalnosti mladih neuveljavljenih glasbenikov,".

Poglavje VIZUALNE UMETNOSTI

K ukrepom pri 1. cilju se dodajo naslednji ukrepi:

- "- oprema razstavnih prostorov muzejev, galerij itd. s talnimi taktilnimi vodili, ki ljudem z okvarami vida omogočajo dobro orientacijo in gibanje v smeri, kot jo je predvidel načrtovalec razstave,**
- oprema eksponatov z dodatnimi napisi v brajici in napisi v povečani pisavi ter njihova namestitve na primerno višino za branje, (dodatna obrazložitev: pisava Arial, krepko, velikost 22pt); ljudje z okvarami ali ostanki vida najlažje berejo nesiserifne pisave, torej pisave, kjer črke nimajo "repkov" - serifov, ne smejo biti v kurzivi, in ne natisnjene na bleščeči podlagi; tako napisi v brajici, kot tisti v povečanem tisku, morajo biti na primerni višini, da jih je mogoče brati.)**
- objava katalogov in vodičev po razstavah, galerijah in muzejih na spletu, dostopni s posebnimi računalniškimi programi slepih in slabovidnih,**
- uvedba posebej prilagojenih vodenj za slepe in slabovidne po razstavah, galerijah in muzejih, tudi z možnostjo taktilnega doživljanja izbranih eksponatov."**

H kazalnikom pri 1. cilju se doda naslednji kazalnik:

"- povečanje števila obiskovalcev z različnimi invalidnostmi."

K ukrepom pri 2. cilju se za dodajo naslednji ukrepi:

"- spodbujanje likovne ustvarjalnosti mladih,

- likovne ustvarjalce s statusom samozaposlenega v kulturi so vključujejo v delovne procese v javnih zavodih,

– povečanje števila nagrad, delovnih štipendij in rezidenčnih udeležb kot neposredne podpore ustvarjalcem."

K ukrepom pri 3. cilju se za doda naslednji ukrep:

"- ustanovitev javnega sklada za odkupe likovnih del."

Poglavje INTERMEDIJSKE UMETNOSTI

K ukrepom pri 1. cilju se doda naslednji ukrep:

"- povezava tovrstnih projektov s sodobnimi, tudi IKT prilagoditvami za dostopanje slepim in slabovidnim, ki lahko nastopajo kot del takih uprizoritev."

Poglavje LJUBITELJSKA KULTURNA DEJAVNOST

K ukrepu pri 1. cilju se doda naslednji ukrep:

"- ustvarjanje pogojev za delovanje zvez društev (po dejavnostih)."

K ukrepom pri 2. cilju se doda naslednji ukrep:

"- uveljavitev novih vsebinskih in kvalitativnih kriterijev za najboljša društva oziroma izvajalce."

Prvi ukrepu pri 3. cilju se za besedo "šolstva" besedilo dopolni z besedilom **"z ljubiteljskimi kulturnimi društvi, ki imajo zagotovljeno ustrezno strokovno usposobljene mentorje"**.

K ukrepom pri 3. cilju se doda naslednji ukrep:

"- povezovanje kulturnih dejavnosti invalidskih organizacij in društev z drugimi ljubiteljskimi in profesionalnimi ustvarjalci kulture."

K ukrepu pri 4. cilju se doda naslednji ukrep:

"- digitalizacija 1000 godbenih enot."

Poglavje MEDIJI

Pri podpoglavju Javni interes

- se v osmi alineji za besedo "obstoja" dodata besedi **"in razvoja"**, besedilo v oklepaju sem črta;

- v deseti alineji se na koncu pred "ipd." dodata besedi **"položaja manjšin"**,

- za trinajsto alinejo se doda alineja z naslednjim besedilom: **"ozaveščanje najširše medijske javnosti o pomenu obveščanja javnosti o življenju, delu in posebnih potrebah ter načinu pristopa k ljudem z različnimi invalidnostmi,"**.

K ukrepom pri 2. cilju se:

- drugi ukrep dopolni z besedilom **"ter poslušanja in gledanja radijskih in televizijskih programov posebnega pomena"**,
- besedilo tretjega ukrepa se spremeni tako, da se glasi: **"povečanje obsega programov RTV Slovenija in programskih vsebin lokalnih in regionalnih radijskih in televizijskih programov posebnega pomena, ki načrtno dvigujejo nivo medijske pismenosti"**,
- doda se naslednji ukrep:

"- omogočiti slepim in slabovidnim dostop do čim večjega števila (zlasti tiskanih in video medijev) ter zanje dostopno oblikovanih spletnih strani in s tem povezano usposabljanje za večjo medijsko pismenost slepih in slabovidnih."

H kazalnikom pri 2. cilju se doda naslednji kazalnik:

"- število medijev (zlasti tiskanih, video in spletnih), dostopni slepim in slabovidnim dostopnih, in njihov porast med leti 2014-2017."

Drugi ukrep pri 3. cilju se dopolni z naslednjim besedilom **"tudi za radijske in televizijske programe posebnega pomena; višino in način deležev prispevka za programe in storitve RTV Slovenija določi Zakon o RTV Slovenija"**.

K ukrepom pri 3. cilju se doda naslednji ukrep:

"- zagotovitev enakomerne regionalne razporeditve kapacitet javne RTV in enakomerne pozornosti vsem skupinam državljanov ne glede na njihovo regionalno porazdeljenost".

Besedilo 3. cilja se za besedo "programov" doda besedi **"posebnega pomena"**.

Besedilo prvega ukrepa pri 3. cilju se spremeni tako, da se glasi: **"vsebinska dopolnitev vloge in statusa regionalnih in lokalnih radijskih ter televizijskih programov posebnega pomena"**.

K ukrepom pri 3. cilju se doda naslednji ukrep:

"- postopna uvedba nove sheme sofinanciranja kakovostne produkcije radijskih in televizijskih programov posebnega pomena iz proračuna in drugih virov,".

Besedilo pojasnila pri 3. cilju se spremeni, tako da se glasi:

"Pojasnilo: V Sloveniji deluje 18 radijskih in 11 televizijskih programov, ki jim je bil dodeljen status programov posebnega pomena, med njimi je tudi en študentski radio, en program s statusom nepridobitnega radijskega programa in dva programa s statusom nepridobitnega televizijskega programa. Po veljavnem Zakonu o medijih bi morali med njih vsako leto na medijskem razpisu iz državnega proračuna razdeliti sredstva v višini treh odstotkov pobranega prispevka za programe in storitve RTV Slovenija. Ta zakonska zahteva že nekaj let ni uresničena, saj so sredstva iz t.i. medijskega sklada, ki so namenjena tudi programskim vsebinam drugih medijev, vsako leto nižja in ne dosegajo zakonsko predpisane višine za programe posebnega pomena, hkrati pa se ta sredstva namenjajo tudi za druge medije. Programske vsebine, ki jih pripravljajo in razširjajo radijski in televizijski programi posebnega pomena, so bile prepoznane kot javni interes, ker pomembno prispevajo k pluralnosti in raznolikosti medijskega prostora, prav tako pa zlasti lokalnemu prebivalstvu in posameznim ciljnim skupinam poslušalcev in gledalcev zagotavljale uresničevanje ustavne pravice do javnega obveščanja in obveščenosti, na obmejnih območjih in na območjih z večnacionalnim prebivalstvom pomembno sooblikujejo sodelovanje s slovensko manjšino v zamejstvu ter prispevajo k sožitju z narodnostnimi skupnostmi v Sloveniji. S tem ustvarjajo neposredno vez med javnostjo in lokalnimi skupnostmi ter drugimi družbenimi skupinami, ki delujejo na lokalni ravni. Programske vsebine, ki jih pripravljajo programi posebnega pomena, vsebinsko dopolnjujejo ponudbo

javne radiotelevizije, ki sama s svojimi programi ne more enakomerno pokriti vseh dogodkov v Sloveniji, in s tem zapolnjujejo informacijsko vrzel na osi lokalno – nacionalno. Večina programov posebnega pomena se je z nastankom nacionalnih komercialnih programov in posledično z upadanjem prihodkov iz oglaševanja tudi zaradi gospodarske krize, s stihijskim podeljevanjem frekvenc radijskim programom brez jasne usmeritve in zaradi neizvajanja 4.a člena zakona o medijih znašla v težki finančni stiski.

Dosedanji sistem podeljevanja statusov programov posebnega pomena in njihovega financiranja iz omejenih proračunskih sredstev prek vsakoletnih javnih razpisov za sofinanciranje programskih vsebin medijev je kljub težavam, predvsem zaradi zapoznelosti razpisov, prispeval h ohranitvi programskih vsebin ter sodelavcev in sodelavk, tako zaposlenih kot ostalih, predvsem novinarjev in novinark. Sistem je potrebno nadgraditi za trajen obstoj in kakovostno bogatitev radijskih in televizijskih programskih vsebin, ki so v javnem interesu. V zadnjem času so k temu so še dodatno pripomogli negativni učinki gospodarske krize ter dejstvo, da država ne izpolnjuje z zakonom določenih obveznosti, zato se programi posebnega pomena borijo predvsem za preživetje, vendar jih velika večina kljub težavam kakovostno izpolnjuje naložene zakonske obveznosti oziroma opravljajo svoje poslanstvo na področju javnega interesa. Že doslej je njihova produkcija kakovostno primerljiva z drugimi programi posebnega pomena, ki so v javnem interesu. Ohranjajo slovensko nacionalno in kulturno identiteto, spoštujejo etične in profesionalne standarde na področju novinarskega dela ter so bili tudi primerno teritorialno razporejeni. Zaradi nesmotrne politike v preteklosti ter nespoštovanja 4.a člena Zakona o medijih pa so se nekateri že odrekli pripravam lokalnih in regionalnih vsebin.

Ker se je sofinanciranje programov posebnega pomena v okviru enoletnih programskih projektnih razpisov, kot jih določa veljavni Zakon o medijih, izkazalo kot neprimerno predvsem zato, ker Ministrstvo za kulturo ni izvajalo 4.a člena Zakona o medijih, je za kontinuirano, profesionalno in učinkovito uresničevanje javnega interesa, treba nujno poiskati rešitev, ki bo omogočila stabilen vir in dolgoročen način financiranja radijskih in televizijskih programskih vsebin, ki so v javnem interesu, tako da njihova trajna zagotovitev ne bo ogrožena zaradi pojava zunanjih dejavnikov, kot so gospodarska kriza ali konvergenca medijskega prostora.

Eden od korakov k trajnejši rešitvi, ki bo zagotovila stabilen vir in dolgoročen način financiranja radijskih in televizijskih programskih vsebin, ki so v javnem interesu, je opredelitev programov posebnega pomena kot vsebinske dopolnitve javne službe RTV Slovenija. To pa pomeni, da je treba najprej ugotoviti, koliko takšnih programov dejansko potrebujemo, da bi zapolnili informacijsko vrzel na osi lokalno – nacionalno, katerim standardom morajo ti programi ustrezati in koliko sredstev potrebuje izdajatelj teh programov za svoje delovanje ter to urediti v pogodbenem odnose med RTV Slovenija in izdajatelj programov posebnega pomena. Ureditev, ko bi programi posebnega pomena postali vsebinski del javne službe, bi zagotovila stabilnejši vir financiranja, pri razširjanju medijskih vsebin pa tudi učinkovitejši doseg, saj bi bili programi posebnega pomena lahko vključeni tudi v programsko shemo RTV Slovenija. RTV Slovenija bi za programe namenila tri odstotka iz prispevka za programe in storitve RTV Slovenija, okvirno 2.700.000 evrov, del sredstev v višini enega odstotka RTV prispevka, okvirno 900.000 evrov letno pa bi za lokalne in regionalne radijske in televizijske programe posebnega pomena letno bilo še naprej zagotovljenih v proračunu Republike Slovenije, kar bi lahko sčasoma dejansko predstavljalo celovito medijsko krajino na področju televizijskih in radijskih programov, ki uresničujejo javni interes."

Besedilo pri Oceni finančnih sredstev pri 3. cilju se spremeni tako, da se glasi: **"tri odstotke oziroma okvirno 2.700.000 evrov na leto iz prispevka za programe in storitve RTV Slovenija, 900.000 evrov okvirno iz sredstev ministrstva za kulturo."**

Prvi odstavek podpoglavja Javni interes se dopolni z naslednji stavkom: **"Kot reguliran poklic ne more zapasti merilom tržnega gospodarstva."**

Zadnji odstavek podpoglavja Javni interes se dopolni z naslednjima stavkoma: **"Oblikovanje krajine, urbanega okolja, najrazličnejših poslopij in njihovih notranjščin ne sme predstavljati ovire za invalide. Ustrezno oblikovanje okolja lahko znatno prispeva k njegovi večji prostorski dostopnosti in dostopnosti do procesov v njem."**

Besedilo četrtega ukrepa pri 1. cilju se dopolni z besedama **"dostopna vsem"**.

Besedilom osmega ukrepa se dopolni z besedilom: **"še posebej z zagotovljeno popolno dostopnostjo vsem ne glede na njegove osebne okoliščine"**.

Ukrepi pri 1. cilju se dopolnijo z naslednjima ukrepoma:

"- javna naročila morajo pri dodelitvi arhitekturnih nalog upoštevati kriterij kakovosti ne glede na to, ali so to javni arhitekturni natečaji, vabljeni natečaji ali neposredna naročila avtorjem, ki imajo za določeno nalogo reference ali so tisto leto prejeli najvišjo stanovsko nagrado,"

"- poenostavitev in poenotenje birokratskega postopka pridobivanja gradbenih dovoljenj ter spodbujanje zasebne in javne gradnje."

Kot samostojno poglavje se vključi

"Poglavje OBLIKOVANJE

Spodbuditi oblikovanje za boljšo kakovost življenja

Javni interes

V poročilu z naslovom *Design for Growth & Prosperity* (2012) so člani Evropskega oblikovalskega upravnega odbora zapisali drzne besede: **"Še nikoli doslej ni obstajala tako jasna priložnost za Evropsko komisijo, njene članice in regije, da storijo pogumen korak in omogočijo novo stopnjo zavedanja o pomenu oblikovanja kot tistem gonilu inovacije, ki v središče postavlja uporabnika po vsej Evropi. In to kljub pritiskom varčevanja in kompleksnim globalnim izzivom, s katerimi se Evropa sooča."** Cilj takšne priložnosti je **"spodbuditi oblikovanje z dolgoročnim prispevkom k pametni, trajnostni in vključujoči rasti s povečano konkurenčnostjo in prizadevanjem za boljšo kakovost življenja za vse prebivalce Evrope"**. V nadaljevanju Evropska skupnost v svojih dokumentih oblikovanje prepoznava kot kompleksen horizontalno povezujoč element kulturnih, družbenih, ekonomskih, tehnoloških, znanstvenih, psiholoških in političnih dejavnikov. Oblikovanje velja tudi za ključni dejavnik pri razvoju državne digitalne kulture ter tvori bistveni temelj razvoja kreativnih ekonomij s poudarkom na inovacijah. V polje kulture evropske strategije oblikovanje umeščajo kot tisto dejavnost, ki aktivno soustvarja diferenciacije v globaliziranem svetu, gradi naše kulturno okolje in tako skrbi za naše javno dobro in identiteto države.

Kljub jasno prepoznani moči oblikovanja pa se v slovenskem prostoru še vedno prevečkrat srečujemo z nerazumevanjem in neizkoriščanjem potenciala stroke. Oblikovalci niso prepoznani kot sogovorniki in posledično živijo v okolju s slabimi oblikovalskimi rešitvami, brez dolgoročnih, trajnostnih vizij. In to kljub dejstvu, da je prav oblikovanje tisto, ki nas nenehno obkroža in nas tako nenehno reformira in aktivno soustvarja kakovost življenja. Ob naštetem pa je pomembno izpostaviti, da je oblikovanje v slovenski izobraževalni prostor vpeto od srednješolske pa vse do univerzitetne stopnje in posledično tvori vertikalo z močno platformo, ki kliče po nujnosti intenzivnejšega umeščanja stroke v družbeni kontekst. Danes je dejavnost oblikovalcev prepuščena trgu brez ustreznih regulativ in spodbud, zato je treba obvezno opredeliti ustrezno nacionalno oblikovalsko politiko.

Trajnostno in inovativno naravnana oblikovalska politika bi aktivno povezala predstavnike stroke z vladnimi in gospodarskimi deležniki s skupnimi cilji izboljšanja pogojev zaposljivosti, dviga kakovosti življenja in dviga nacionalnega BDP-ja.

Zaradi vsega naštetega je skrajni čas, da se oblikovanje vzpostavi kot avtonomno področje kulture. V dosedanji slovenski kulturni politiki je bilo področje oblikovanja skopo obravnavano v okviru likovnih umetnosti in delno v sklopu kulturne dediščine, kar je glede na naravo in problematiko področja neustrezna oziroma pomanjkljiva rešitev. Javni interes na področju likovnih ali vizualnih umetnosti je namreč osredotočen predvsem na tisto ustvarjalnost, ki – kot je bilo zapisano v Nacionalnem programu za kulturo 2004–2008 – "predstavlja presežek pri osmišljanju vsakdanjega življenja in življenjskega okolja", medtem ko oblikovanje, kot osnovni gradnik našega okolja, ne sme temeljiti le na presežkih, saj je osnovna zahteva po boljši kakovosti življenja pravzaprav zahteva po splošnem dvigu kakovosti celotnega oblikovanja. Za doseg tega cilja pa so potrebni ustrezni omenjeni regulacijski ukrepi države.

Javni interes na področju oblikovanja temelji na zagotavljanju pogojev in spodbujanju okoliščin za vključevanje in umeščanje oblikovanja kot ključnega dejavnika v širši družbeni prostor s ciljem nadaljnjega razvoja in dviganja kakovosti vseh izdelkov in storitev. Izbrano področje med drugim obsega industrijsko oblikovanje, oblikovanje vizualnih komunikacij, teorijo oblikovanja, storitveno oblikovanje, informacijsko oblikovanje, unikatno oblikovanje, modno in tekstilno oblikovanje, oblikovanje notranje in zunanje opreme, upravljanje oblikovanja, interaktivno oblikovanje in transmedijsko oblikovanje.

Za spremembo sedanjega stanja bo najprej nujno treba vzpostaviti aktivne medresorske mehanizme, ki bodo omogočili, da se bo na današnje izzive slovenskega kulturnega in gospodarskega okolja odgovorilo s trajnostnim razvojem kulturnih dobrin, ki se prek oblikovanja transformirajo v trajnostne izdelke ter premišljene storitve in informacije. Vse naštetje je integrirano z ustvarjalnim pristopom, pri katerem imajo kultura, gospodarstvo, socialni vidik in okolje enakovredno vlogo. Le ob dejavnih in celovitih oblikovalskih politikah bomo čez nekaj let lahko prepoznali uspehe, ne le v umetniških, kulturnih ali estetskih dimenzijah celotnega okolja, temveč tudi v ekonomskih učinkih.

Cilji in ukrepi

1. Celovita oblikovalska politika na vladni ravni do leta 2014

Ukrepi:

- sodelovanje v medresorski skupini za pripravo oblikovalske politike,
- sodelovanje pri izdelavi in sprejemu oblikovalske politike,
- podpora medresorskim programom oblikovalskega opismenjevanja.

Pojasnilo: Medresorska skupina na temo priprave celovite oblikovalske politike je bila vzpostavljena februarja 2013. Doslej so že bili obravnavani predlogi ukrepov, ki so nastali na osnovi analize stanja v Sloveniji, na osnovi analiz uspešnih tujih politik, na osnovi intervjujev in delavnic z naročniki, oblikovalci in podjetji. Obravnavani predlogi pomenijo strokovno podlago za nadaljnje delo pri pripravi slovenske politike spodbujanja uporabe oblikovanja v gospodarstvu in kulturi. Ukrepi so razdeljeni na naslednja področja: podpora projektom v poslovnem sektorju, aktivnosti v javnem sektorju, aktivnosti v oblikovalskem sektorju, partnerstvo, promocija, izobraževanje in usposabljanje, spremljanje in vrednotenje. Eden od ciljev oblikovalske politike je priprava Akcijskega načrta za spodbujanje oblikovanja v gospodarstvu v Republiki Sloveniji, katerega del je tudi umestitev kulturnih in kreativnih industrij v Nacionalni program za kulturo 2014–2017. Drugi cilj je nadgradnja oblikovalske politike z dodatnim regulativnim telesom: strateškim oblikovalskim svetom. Namen vsega naštetega je dvig kakovosti oblikovanja in posledično dvig kakovosti življenja in BDP-ja. Postavljen bo temeljni okvir za nadaljnjo razpravo o

kulturnem in gospodarskem pomenu oblikovanja v družbi, s poudarjeno vlogo vzpostavljanja nadaljnjih razvojnih izzivov.

Čas izvedbe: 2014.

Ocena finančnih sredstev: v okviru razpoložljivih sredstev.

Odgovornost: MK, MGRT, MZZ, RRA LUR, GZS in SPIRIT/Center ter predstavniki stroke.

Kazalniki:

- *dvig kakovosti življenja,*
- *dvig nacionalnega BDP-ja,*
- *trajnostno in inovativno naravnana oblikovalska politika.*

2. Ustanovitev strateškega oblikovalskega sveta

Ukrepi:

- *opredelitev vloge in statusa strateškega oblikovalskega sveta,*
- *klasifikacija oblikovalskih poklicev,*
- *podpora pri ustanovitvi oblikovalskega sveta.*

Pojasnilo: Sledeč celoviti oblikovalski politiki se s ciljem nadaljnjega pozicioniranja področja ustanovi strateški oblikovalski svet. Osnovni namen sveta bo skrb za kvaliteto strokovnega dela, s ciljem ureditve razmer na trgu, skrb za izobraževanje, izvajanje javnih pooblastil, vzpostavitev pregleda nad ponudniki oblikovalskih storitev in izboljšanje splošne ravni kakovosti ponudbe na področju oblikovanja. Namen sveta bo tudi povezovanje obstoječih strokovnih organizacij, tvorjenje veznega člena med stroko in vladnimi službami ter med stroko in ostalo gospodarsko-družbeno sfero.

Čas izvedbe: 2015–2016.

Ocena finančnih sredstev: v okviru razpoložljivih sredstev.

Odgovornost: MK, MGRT, Spirit/Center ID, RRA LUR, predstavniki stroke.

Kazalniki:

- *dvig kakovosti oblikovanja,*
- *ureditev razmer na trgu,*
- *ustanovitev veznega člena med stroko in vladnimi službami."*

Poglavje KULTURNA DEDIŠČINA

Besedilo podpoglavja Javni interes se dopolni z naslednjima odstavkoma:

"V Republiki Sloveniji deluje veliko število društev, združenih v zveze, ki ohranjajo premično tehniško kulturno dediščino v obliki starodobnih cestnih vozil, letal in plovil. Starodobna vozila so odraz nacionalne tehniške zgodovine in kulture ter predstavljajo pomemben del naše gospodarske preteklosti in sedanjosti. Nosilci ohranjanja tovrstne tehniške kulturne dediščine so posamezniki, društva in zveze ljubiteljev starodobnih vozil. Kazalniki njihovega delovanja so število ohranjenih in obnovljenih vozil ter število javnih prireditev, ki so brez omejitev dostopne vsej zainteresirani javnosti.

Ljubitelji starodobnih vozil le-ta zbirajo, rešujejo pred propadom, obnavljajo in predstavljajo v javnosti, kjer so na ogled mladim in starejšim ljubiteljem zgodovine prevoznih sredstev, motoroznanstva in vozil kot takih. Povezujejo javni in zasebni sektor in predstavljajo velik

potencial povezovanja med ohranjanjem tehniške kulture in gospodarstvom ter odločilno vplivajo na ohranjanje deficitarnih starih obrti in znanj, dajejo nove možnosti zaposlovanja za mlade in pospešujejo vse oblike domačega in tujega turizma."

K ukrepom pri 1. cilju se za tretjim ukrepom dodata naslednja ukrepa:

***"- ciljna podpora dejavnostim za ohranjanje tehniške kulturne dediščine, prireditvam nacionalnega in nadnacionalnega značaja ter strokovnemu izobraževanju,
- oblikovanje kvalitetnih programov prezentacij in popularizacije tehniške kulturne dediščine za zagotavljanje njene dostopnosti najširšemu krogu zainteresirane javnosti, predvsem pa vzgoji mladih."***

V 20. kazalniku pri 1. cilju se besedilo za vejico spremeni tako, da se glasi: ***"namenjene slepim in slabovidnim obiskovalcem ter obiskovalcem z drugimi invalidnostmi"***.

Kazalniki pri 1. cilju se dopolnijo s kazalnikom

"- število slepih in slabovidnih obiskovalcev ter obiskovalcev z drugimi invalidnostmi."

Pri Pojasnilu pri 2. cilju se v prvem odstavku za besedilom "Podprli bomo trajno, obvezno in brezplačno strokovno izobraževanje," doda besedilo ***"vključno z izobraževanjem o posebnih potrebah ljudi z različnimi invalidnostmi,"***.

Za šestim kazalnikom pri 2. cilju se doda naslednji kazalnik:

- "število zbirk in spletnih strani, dostopnih slepim in slabovidnim ter drugim skupinam oseb z invalidnostjo,".

Ukrepi pri 3. cilju se dopolnijo z naslednjim ukrepom:

"- razvijanje turizma na osnovi tehniške dediščine starodobnih vozil v povezavi s spomeniki nepremične kulturne dediščine ter prispevanje h gospodarskemu razvoju posameznega območja."

Za četrtem kazalnikom pri 3. cilju se doda kazalnik:

"- število kulturnih spomenikov, dostopnih za osebe z različnimi invalidnostmi, in opremljenih z avdiodeskripcijo za slepe in slabovidne,".

V osmem kazalniku pri 3. cilju se za besedilom "število obiskovalcev" doda besedilo ***"še posebej obiskovalcev z različnimi invalidnostmi"***.

Ukrepi pri 4. cilju se dopolnijo z naslednjim ukrepom:

"- sodelovanje v mednarodnih združenjih za ohranjanje tehniške kulturne dediščine (UNESCO, FIVA ipd.)."

Poglavje KNJIŽNIČNA DEJAVNOST

V podpoglavju Javni interes se v drugem odstavku besedilo prvega stavka dopolni z besedilom ***"ter pogojev za njihovo delovanje"***.

V podpoglavju Javni interes se v drugem stavku tretjega odstavka za besedilo za besedo "vseživljenjskem" spremni in dopolni v besedilo ***"učenju in razvoju bralne kulture"***.

Četrty ukrep pri 1. cilju se dopolni z besedilom **"ki so navedeni v dokumentu Strategija razvoja splošnih knjižnic 2013-2020"**.

V Pojasnilu k 1. cilju se besedilo "vseživljenjskem razvijanju bralne kulture" nadomesti z besedilom **"vseživljenjskem učenju in razvoju bralne kulture"**.

Za četrtim ukrepom pri 1. cilju se doda ukrep:

"- izobraževanje direktorjev splošnih knjižnic za pridobitev oz. utrditev ustreznih kompetenc za vodenje in upravljanje knjižnic,".

V Pojasnilu k 3. cilju se za tretjem stavkom doda stavek **"Zato je treba zagotoviti stabilno financiranje delovanja knjižnice slepih in slabovidnih, ki je zdaj odvisno od vsakoletnega kandidiranja na razpisih."**.

Poglavje SLOVENSKI JEZIK

V petem odstavku Pojasnil se v zadnjem stavku za besedilom "vključenost govorcev s posebnimi potrebami" doda besedilo **"in bralcev s posebnimi potrebami"**. (Dodatna obrazložitev: tudi RNPJP uporablja izraz govorec v pomenu "uporabnik slovenskega jezika").

Za tretjim ukrepom pri 3. cilju se doda naslednji ukrep:

"- pravna ureditev neomejenega dostopa do digitaliziranih literarnih in strokovnih besedil, predvsem za slepe in slabovidne ter ljudi z motnjami branja, ki običajnih tiskanih, ali na zaslonih izpisanih besedil ne morejo brati."

Poglavje KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA

Pri podpoglavju Javni interes se četrta alineja dopolni z besedilom **"tudi za delo s slepimi in slabovidnimi,"** osma alineja z besedilom **"ter ljudi z različnimi invalidnostmi"**, in se doda naslednja alineja: **"- pomanjkanje ponudbe kakovostnih KUV-programov za slepe in slabovidne."**

Četrty kazalnik pri 1. cilju se za besedama "za starejše" dopolni z besedilom **"za ljudi z različnimi invalidnostmi"**.

Besedilo tretjega ukrepa pri 2. cilju se v oklepaju dopolni z besedilom **"Župančičeva frulica"**.

Besedilo prvega ukrepa pri 3. cilju se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

"- zagotoviti večjo dostopnost KUV tudi v programih vseživljenjskega izobraževanja ter različnih programih dejanskega staranja od nacionalne do lokalne ravni (primer dobrih praks: Kulturni mediatorji univerz za tretje življenjsko obdobje v SEM; Abonma za starejša leta in Filmska srečanja ob kavi v Kinodvoru; Biti siv in modro brati, Mestna knjižnica Kranj), Gledališče ob peti (Mladinsko gledališče in Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani), Slišimo, vidimo, beremo skupaj (projekt glasnega branja različnih generacij Univerze za tretje življenjsko obdobje, Društva študentov andragogike in pedagogike, Mestne knjižnice Ljubljana)".

V drugem ukrepu pri 3. cilju se besedo "aktivnega" zamenja z **"dejanskega"**, besedilo ukrepa v oklepaju se dopolni z besedami **"Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje"**.

V besedilu Pojasnila se v prvem stavku beseda "ponudbe" zamenja z besedo **"programov"**, v drugem stavku pa se beseda "aktivnega" zamenja z besedo **"dejanskega"**.

V drugem kazalniku pri 3. cilju se beseda "sožitju" nadomesti z besedami **"sodelovanju in povezovanju"**.

Besedilo 4. cilja se dopolni z besedilo **"za različne starostne skupine tako v formalnem kot neformalnem izobraževanju"**.

Za tretjim kazalnikom pri 4. cilju se doda naslednji kazalnik:

"- število programov KUV namenjenih ljudem z različnimi invalidnostmi,".

V podpoglavju Cilji in ukrepi kulturno-umetnostne vzgoje po posameznih področjih kulture se v četrtem ukrepu 1. cilja v oklepaju za besedama "participaciji mladih" doda besedo **"invalidom"**.

Poglavje ČLOVEKOVE PRAVICE IN VAROVANJE KULTURNIH RAZNOLIKOSTI

Ukrepu pri 1. cilju se doda naslednji ukrep:

"– implementacija razvojno naravnanih kulturnih programov in projektov za slepe in slabovidne ter druge skupine z invalidnostjo."

V desetem ukrepu pri 2. cilju se za besedama "družbenih skupin" doda besedi **"in invalidov"**.

Za dvanajstim ukrepom se doda naslednji ukrep:

"- dvigniti zaposljivost slepih in slabovidnih na področju kulture in podpirati njihovo socialno vključenost kot element kakovostne integracije,".

Ukrepu pri 3. cilju se dodata naslednja ukrepa:

**"- podpora specifičnim kulturnim potrebam slepih in slabovidnim ter spodbujanje vključevanja njihovih kulturnih dejavnosti na različna področja kulture,
- povečanje usposobljenosti strokovnih vodij glasbenih skupin."**

Poglavje IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE V KULTURI

Ukrepom pri 1. cilju se dodata naslednja ukrepa:

**"- usposabljanje zaposlenih v kulturi za pomoč ljudem z različnimi invalidnostmi,
- povezovanje javnih izobraževalnih zavodov na področju glasbe z lokalnimi skupnostmi in glasbenimi društvi na njihovem območju oziroma s tovrstnimi zvezami društev."**

Besedilo Pojasnila pri 1. cilju se dopolni z naslednjim odstavkom:

"Zaposleni v različnih kulturnih ustanovah se sorazmerno redko srečajo z invalidi, saj je med to populacijo tradicija obiskovanja kulturnih prirediteljev in ustanov slabo razvita. Vzrok je na obeh straneh, tako pri invalidih, kot pri ustanovah oz. prirediteljih. Na Japonskem ima kar prek 80 odstotkov muzejev zaposlenega uslužbenca, posebej usposobljenega za vodenje vseh vrst invalidov in primeren pristop k njim. Zato tam obiskovalci, ki imajo kakršno koli invalidnost, v kulturnih ustanovah, ali na prireditvah niso nobena redkost. Pri nas bi kazalo vsaj nekaj zaposlenih v vsaki ustanovi seznaniti z osnovnimi tehnikami pristopa k invalidom, z načinom vodenja invalidov po zbirkah, z načinom predstavljanja in opisovanja zbirk itd., oziroma z načinom pomoči pri posameznih prireditvah. V primernem časovnem roku bi to zanesljivo pomenilo povečanje obiskovalcev z invalidnostmi v

kulturnih ustanovah in na prireditvah, to pa bi znatno prispevalo k njihovi vključenosti v vsakdanje življenje in v družbo."

Poglavje NEVLADNE ORGANIZACIJE

V Pojasnilu k 1. cilju se v oklepaju doda "**Zakon o invalidskih organizacijah**".

H kazalnikoma pri 1. cilju se doda naslednji kazalnik:

"- število invalidskih organizacij, ki so izvajalke kulturnih, še posebej posameznim invalidnostim prilagojenih, kulturnih programov."

Poglavje INVESTICIJE NA PODROČJU KULTURE

V Predlog ključnih investicij v javni kulturni infrastrukturi v državni lasti naj se uvrstijo:

- **Kulturni dom Črnomelj kot kulturni spomenik državnega pomena** s predvidenim začetkom del v letu 2014.

Obrazložitev: Objekt je v slabem stanju in tudi zaradi potreb sodobnega časa potreben temeljite prenove. Kot spomenik državnega pomena je bil razglašen z vladnim odlokom leta 1999. V njeni dvorani je bilo namreč 19. in 20. februarja 1944 prvo zasedanje SNOS., ki je kot zgodovinski dogodek pomemben z vidika delovanja prve slovenske medvojne izvršilne oblasti.

- Predvidene investicije v **Mestni občini Koper**:

Koper	Obnova Palača Belgramoni Tacco, Kidričeva ulica 19, Koper	2.000.000 €	Začetek del 2014, zaključek 2016, že gradbeno dovoljenje
	Obnova koprskega mestnega obzidja, ki je ohranjeno v fragmentih	1.500.000 €	Začetek del 2014, zaključek 2016
	Obnova Palače Brutti, Trg Brolo 1, Koper	1.500.000 €	Začetek del 2015, zaključek 2017

Obrazložitev: Obnova palače Belgramoni Tacco zagotovo presega lokalni pomen in to kot kulturni spomenik in tudi kot objekt, v katerem je sedež Pokrajinskega muzeja Koper, ki s svojim delovanjem pokriva kar šest občin. To velja tudi za obnovo koprskega mestnega obzidja in obnovo Palače Brutti, v katerem je sedež Osrednje knjižnice Srečka-

- Predvidene investicije v **Občini Pivka**:

Št.	Občina	Vrsta kulturne infrastrukture	Ocenjena vrednost investicije	Predviden zaključek del
11.	Pivka	Park vojaške zgodovine (celovita obnova) - I. faza	4.000.000 €	2015
		Park vojaške zgodovine (celovita obnova) - nadaljnje faze projekta	9.700.000 €	2017

Obrazložitev: Izvedba 1. faze operacije celovite ureditve kompleksa Park vojaške zgodovine je na podlagi sklepa Vlade št. 62200-2/2013/6 z dne 11.7.2013 predvidena s postopkom neposredne potrditve s kohezijskimi sredstvi do konca leta 2015. Do konca leta 2017 je predviden zaključek operacije v vrednosti 9.700.000,00 € brez DDV za izvedbo novogradnje paviljona, rekonstrukcijo objekta, mostu, zidov in zunanje ureditve.

* * *

Za poročevalca je določen podpredsednik komisije dr. Radovan Stanislav Pejovnik.

Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Dr. Zoran Božič, l.r.
predsednik